

Ішков Павло Олегович
аспірант кафедри міжнародних відносин,
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-426-2-5>

РОЗВИТОК БІРЖОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ФАКТОР ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

У сучасних умовах глобалізації та інтеграції світових ринків біржова діяльність відіграє ключову роль у забезпеченні економічного зростання країн. Біржі виступають важливим механізмом для мобілізації капіталу, управління ризиками, цінового регулювання та стимулювання економічної активності. Дослідження розвитку біржової діяльності в Україні та світі є актуальним, оскільки воно дозволяє оцінити потенціал економічного зростання та можливості для покращення економічних показників.

Основні аспекти розвитку біржової діяльності. Роль бірж у мобілізації капіталу. Біржі відіграють ключову роль у мобілізації капіталу, виступаючи посередниками між інвесторами та компаніями, що потребують фінансування. Завдяки розміщенню цінних паперів, таких як акції та облігації, біржі надають можливість підприємствам залучати кошти для реалізації інноваційних проектів, розвитку нових продуктів та розширення виробничих потужностей [1]. Інвестори, в свою чергу, отримують доступ до широкого спектра інвестиційних можливостей, що дозволяє їм диверсифікувати свої портфелі та мінімізувати ризики. Залучення капіталу через біржові ринки сприяє розвитку не лише окремих компаній, але й національної економіки в цілому, підвищуючи її конкурентоспроможність на міжнародному рівні. Особливо важливою є роль бірж у підтримці стартапів та малого бізнесу, які часто не мають доступу до традиційного фінансування, такого як банківські кредити.

Управління фінансовими ризиками. Одним із найважливіших аспектів біржової діяльності є її здатність надавати ефективні інструменти для управління фінансовими ризиками. Завдяки таким інструментам, як ф'ючерси, опціони, свопи та інші похідні фінансові інструменти, інвестори та підприємства можуть захистити себе від негативних наслідків коливань цін на товари, валюти та інші активи. Наприклад, хеджування ризиків через використання ф'ючерсних контрактів дозволяє компаніям зафіксувати ціну на необхідні ресурси, знижуючи вплив ринкових коливань на їхню прибутковість. Це особливо актуально в умовах економічної нестабільності або при значних коливаннях валютних курсів, що може негативно позначитися на фінансових результатах компаній. Біржові механізми управління ризиками сприяють стабільності не лише окремих підприємств, але й економіки країни в цілому, зменшуючи невизначеність для всіх учасників ринку [2].

Ціноутворення та прозорість. Ціноутворення є одним із основних функціональних завдань бірж, що забезпечує встановлення ринкових цін на основі реального попиту та пропозиції. Біржі створюють прозорий механізм ціноутворення, який дозволяє учасникам ринку отримувати об'єктивну інформацію про вартість активів у будь-який момент часу. Це знижує ризики маніпуляцій цінами, оскільки всі операції здійснюються відкрито і публічно. Прозорість біржових торгів сприяє підвищенню довіри з боку інвесторів і стимулює їхню активність на ринку. Крім того, на біржах діють строгі регулюючі механізми, які контролюють дотримання правил торгівлі та запобігають використанню інсайдерської інформації. Це робить фінансові ринки більш надійними і зменшує ймовірність спекуляцій, що можуть призвести до різких коливань цін. Як результат, стабільність біржових ринків позитивно впливає на економіку, підвищуючи її здатність адаптуватися до зовнішніх викликів і підтримувати сталий розвиток.

Значення бірж для економічного зростання. Розвиток біржової діяльності є однією з найважливіших складових економічного зростання, оскільки він створює сприятливі умови для мобілізації

капіталу, ефективного управління фінансовими ризиками і підвищення інвестиційної активності. Біржі є важливими платформами для залучення капіталу, які дають можливість компаніям, підприємцям та державним органам отримувати необхідне фінансування для розвитку інноваційних проектів, будівництва інфраструктури та реалізації великих бізнес-ініціатив. Завдяки розширенню доступу до інвестиційних ресурсів, біржова діяльність сприяє економічному зростанню та підвищенню конкурентоспроможності країн на світовому ринку. Крім того, розвиток біржової діяльності сприяє підвищенню фінансової грамотності населення. Залучення більшої кількості учасників до фінансових ринків не тільки розширює можливості для зростання особистих активів громадян, але й створює сприятливі умови для сталого розвитку національної економіки. Більш обізнане та фінансово підготовлене населення здатне приймати зважені рішення щодо інвестування, що своєю чергою знижує ризик виникнення фінансових криз і підвищує стабільність економічної системи.

Чинники, що впливають на розвиток біржової діяльності в Україні.

1. Регуляторна політика та інституційні умови. Створення сприятливого регуляторного середовища є одним з ключових факторів для розвитку біржової діяльності в Україні. Чітке і прозоре законодавство, яке забезпечує захист прав інвесторів та зниження ризиків, є основою для формування довіри до фінансових ринків. Регулювання повинно бути орієнтоване на зниження адміністративних бар'єрів для входу на ринок, вдосконалення механізмів нагляду за фінансовими операціями та боротьбу з шахрайством і маніпуляціями на ринках. Крім того, важливо створити умови для активного залучення міжнародних інвесторів, що сприятиме інтеграції українських ринків у глобальну фінансову систему.

2. Економічні та політичні ризики. Політична нестабільність, економічні кризи та геополітичні конфлікти є серйозними викликами для розвитку біржових ринків в Україні. Ці фактори можуть значно знижувати довіру інвесторів і призводити до відтоку капіталу з країни.

Для подолання цих ризиків необхідно впроваджувати стабілізаційні заходи, спрямовані на забезпечення політичної та економічної стабільності, а також на стимулювання інвестиційної активності. Серед таких заходів можуть бути реформування державних інститутів, поліпшення умов для ведення бізнесу, стимулювання експорту та зниження податкового навантаження.

3. Цифровізація та технологічні інновації. Впровадження сучасних технологій, таких як блокчейн, алгоритмічна торгівля та великі дані, значно підвищує ефективність біржових операцій і дозволяє біржам працювати в режимі реального часу з мінімальними затримками. Блокчейн-технології забезпечують вищий рівень безпеки і прозорості транзакцій, що є важливим фактором для залучення нових учасників ринку та зниження ризиків шахрайства. Алгоритмічна торгівля дозволяє автоматизувати процеси прийняття рішень і забезпечити швидке реагування на зміни ринкових умов, що робить торгівлю більш ефективною та менш вразливою до людських помилок. Використання великих даних дозволяє проводити глибокий аналіз ринкових тенденцій, прогнозувати майбутні рухи ринків та приймати більш обґрунтовані інвестиційні рішення [3].

Висновки. Розвиток біржової діяльності є критично важливим фактором економічного зростання України. Створення сприятливих умов для функціонування біржового ринку, вдосконалення регуляторної бази та впровадження інноваційних технологій можуть стати основою для економічного підйому. Подальші дослідження у цій галузі дозволять визначити найефективніші стратегії розвитку біржової інфраструктури в Україні та зміцнення її позицій на міжнародному ринку.

Література:

1. World Federation of Exchanges & UNCTAD. *The Role of Stock Exchanges in Fostering Economic Growth and Sustainable Development*. URL: <https://sseinitiative.org/sites/sseinitiative/files/publications-files/wfe-unctad-exchanges-growth-and-sustainable-development.pdf>

2. The Relationship Between Economic Growth and International Trade. 2024. URL: <https://en.bots.io/nieuws/the-relationship-between-economic-growth-and-international-trade/>

3. Title Unknown. MPRA Paper No. 121634. 2023. URL: https://mpra.ub.uni-muenchen.de/121634/1/MPRA_paper_121634.pdf